

Після зустрічі з хореографом Г. Кройцбергом Р. Прийма зосередилась на експресіоністській хореографії, від зовнішньої форми перейшла до танцю-мови, де кожний рух — це слово. Її найкращі танці: «Страхіття війни» Ф. Шопена, «Святий танець» К. Дебюссі, «Мамона» В. Балтаровича та ін. Критики називали її видатною драматичною танцюристкою, яка рухами відкриває тайну підсвідомого людської душі. Згодом в її репертуарі з'являється українська тематика, танці, засновані на елементах національного фольклору: «Відьма», «Верховина», «Жниця», «Обливаний понеділок», «Русалка», «Сваха», «Чайка». Хореографія і костюми в програмі «Танці і характери України» були представлені в тонкій мистецькій стилізації. Підносячи рівень українського сценічного танцю, за визначенням М. Пастернакової, Р. Прийма додала «у скарбницю світового танцювального мистецтва шляхетний самоцвіт української танцювальної культури». Згодом вона створила в Нью-Йорку, Йонкерсі, Ньюарку власні школи, де здійснила постановки балетів «Попелюшка», «Квіт папороті», «Пригоди Пер Гінта». У 1978 р. створила ансамбль «Сизокрилі» і стала його художнім керівником. Репертуар колективу складається з традиційних та обрядових танців різних регіонів України, які передають радість, героїзм, гумор — риси нашого народу, отримуючи визнання публіки і вибагливої американської критики, приносячи славу Україні.

У 1992 р. Р. Прийма-Богачевська разом з ансамблем відвідала рідну землю і з успіхом виступила у Львові, Києві, Харкові, Івано-Франківську. Легендарна прима-балерина все своє життя присвятила служінню Терпсихорі, пам'ятаючи про своє походження й популяризуючи українське танцювальне мистецтво.

Творчість українських хореографинь: Б. Ніжинської, В. Переяславець, Р. Прийми-Богачевської різнопланова та різноманітна. Вони яскраві творчі особистості, які, популяризуючи та збагачуючи світове хореографічне мистецтво, з великою шаную та любов'ю ставились до української культури. Наведені факти — тільки початок вивчення теми маловідомих українських митців-хореографів та напрям для подальших наукових досліджень.

І. Макарова

ОСОБЛИВОСТІ БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ПРИ СТВОРЕННІ ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ НА ОСНОВІ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ

I. Makarova

FEATURES OF A BALLET MASTER'S WORK WHEN CREATING A CHILDREN'S CHOREOGRAPHIC WORK BASED ON MODERN DANCE

На сьогодні в Україні одним із затребуваних танцювальних напрямків є сучасна хореографія, це призводить до масового зростання дитячого хореографічного аматорства. Дитяче хореографічне аматорство сьогодення є непрофесійною складовою художньої діяльності, але доволі вагомою ланкою в системі початкової хореографічної освіти, яка спрямована на самореалізацію, самовдосконалення, а також гармонійний розвиток духовного та фізичного стану дітей різних вікових груп у час позашкільної освіти. Тому виникає необхідність розгляду її в системній підготовці майбутніх балетмейстерів у вищому навчальному закладі.

Специфіка сучасної хореографії досить багатогранна та має множинні варіанти балетмейстерських творчих пошуків при створенні репертуару, який є показником розвитку дитячого хореографічного колективу. Передусім робота в дитячому

аматорському колективі повинна відповідати запитам сучасності, тому керівник повинен мати знання в декількох галузях, а саме: дитячої вікової психології, дидактичних методів подання інформації, сучасних мистецьких тенденцій.

Робота балетмейстера на основі сучасного танцю в дитячому хореографічному колективі має етапи та деякі особливі завдання.

На підготовчому етапі балетмейстер повинен: базуватися на профілі та направленості хореографічного колективу; визначитись з найбільш вигідною формою танцю, хореографічним стилем та для якого концертного заходу буде присвячений майбутній хореографічний твір; дослідити можливості виконавців, до яких належать: вікові особливості, фізичні дані, рівень витривалості фізичних навантажень, можливості взаємодії всередині колективу, рівень підготовки в галузі сучасного танцю, рівень навичок імпровізації та індивідуальні особливості характеру кожного виконавця.

На творчому етапі балетмейстер має ретельно підійти до вибору теми та ідеї майбутнього хореографічного твору — зважаючи на відповідності смислового змісту танцю, що відповідає сучасному баченню балетмейстера та буде зрозумілим для специфіки вікових особливостей виконавців. Протягом всього етапу роботи над задумом та драматургією танцювального твору, балетмейстеру необхідно мислити авангардно. Сучасний танець передбачає нестандартність і оригінальність, та в дитячому танці використовується досить гармонійно у зв'язку з найбагатшим простором їхнього власного бачення, де фантазійні образи формуються найвигадливішими образами.

Також треба зазначити, що великий відсоток успіху майбутнього хореографічного твору залежить від вибору музичного матеріалу. Тому слід звернути увагу на: доречність музики до обраного хореографічного образу; музичний матеріал повинен бути цікавим, відповідати сучасності та мати драматургічний розвиток; складність музичної структури, повинна відповідати психічним функціям дітей; музика повинна виховувати естетичні смаки дитини; текст пісні має бути прийнятним до вікової категорії танцівників.

Аналізуючи музичний матеріал потрібно: визначити форму, характер та розмір твору; ознайомитись з текстом пісні або його перекладом (при пісенному музичному матеріалі); розподілити музику на складові відповідно до законів драматургії; виявити музичні акценти та, якщо потрібно, скомпонувати її за задумом балетмейстера, засобами компіляції.

Важливим є попереднє створення композиційно-лексичного матеріалу та малюнків танцю з урахуванням реальних можливостей дітей (психофізичних даних виконавців, професійні навички, закладені якістю хореографічного навчання, вміння орієнтуватись на сценічному просторі).

Також цей етап передбачає проєкт та створення костюмів і визначення з реквізитом, якщо це виправдано за балетмейстерським задумом.

Постановочний етап — це найтриваліший період процесу створення хореографічного твору який передбачає розучування танцювальної композиції з дітьми. Балетмейстер може запропонувати дітям в ігровій формі програти конкретну ситуацію у супроводі обраного музичного матеріалу. Природна пластика сучасного танцю виявляється засобом передання образів дитячого світу. Саме на цьому етапі дуже важливі знання педагогічних впливів та балетмейстерських прийомів, що використовуються при роботі з дітьми. Під час репетиційного процесу може бути

коригування номеру. Балетмейстер може виявити недоліки композиції з погляду глядацького сприйняття, ракурсів, руху, емоційного виконання та оцінити вплив композиції на глядача.

Підсумковим та дуже важливим у дитячому хореографічному колективі є **концертно-виконавчий етап** — це своєрідне заохочення дітей та балетмейстера за кропітку працю від глядацької аудиторії.

Таким чином, можна стверджувати, що балетмейстерська робота при створенні дитячого хореографічного твору на матеріалі сучасного танцю є трудомістким та складним процесом, що передбачає диференційований підхід до роботи. Це дає можливість балетмейстеру на кожному етапі ретельно опрацювати кожну деталь майбутнього хореографічного твору з урахуванням вікових показників виконавців та більш ефективно досягнути мети.

Х. Омельченко

ДОСВІД ХОРЕОГРАФІЧНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Kh. Omelchenko

EXPERIENCE OF CHOREOGRAPHIC EDUCATION IN THE CONDITIONS OF TEMPORARY RELOCATION OF AN OUT-OF-SCHOOL EDUCATION INSTITUTION

У зв'язку з повномасштабним вторгненням росії на територію України працівники позашкільної хореографічної освіти, як і всієї освіти загалом, стикнулися з великою кількістю проблем. Особливо ці проблеми на собі відчули хореографічні колективи, міста розташування яких було тимчасово окуповано, та колективи з прифронтових міст.

Питання онлайн-навчання є актуальним ще з 2019 року, коли через епідемію COVID-19 освіта вперше набула дистанційної форми. Таким чином, працівники освіти, зокрема й позашкільної, вже мали досвід та підготовку. Але онлайн-навчання у зв'язку з карантинними нормами та воєнним станом, мають суттєві відмінності. Щодо цього перед працівниками ЗПО постають нові освітні завдання, серед яких важливого значення набуває психологічна підтримка дитини, мотивація її до навчання через пошук цікавих методів та форм організації освітнього процесу тощо.

Дослідженням проблематики роботи хореографічних колективів в умовах воєнного стану займалися: В. Гнатівська, Т. Тимофеева, К. Піліпішина, О. Мартиненко, Ю. Тараненко, Х. Філімонова, Н. Савко, К. Марф'ян, В. Бринкевич, К. Павленко та ін. Так, О. Мартиненко, К. Марф'ян, В. Бринкевич досліджували проблематику роботи керівника колективу з батьками в умовах воєнного стану в Україні. К. Павленко були виявлені дієві засоби адаптації дітей у хореографічному колективі під час онлайн-навчання: бесіди, спостереження, навіювання, переконання, демонстрація вправ (дій), навчання навичкам, різноманітні види терапії, спільні проекти, гра. На допомогу керівникам хореографічних колективів розробляється методичний інструментарій, який допомагає урізноманітнювати форми та методи дистанційного навчання хореографії. Так, Ю. Тараненко, разом зі здобувачами вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету спеціальності 024 «Хореографія», було розроблено та апробовано зміст першого